

Talousennuste vuosille 2019–2020

Epävarmuus painaa talouskasvua

Suomi sopeutunut hyvin ammattirakenteiden muutokseen

Palkansaajien tutkimuslaitos on alentanut Suomen talouskasvun ennustettaan kuluvalle vuodelle viimesyksyisestä 2,3 prosentista 1,4 prosenttiin. Kansainvälisen talouden näkymien epävarmuus hidastaa Suomen talouskasvua etenkin kuluvana vuonna. Jos pahimmat uhkakuvat jäävät toteutumatta, kasvu piristyy ensi vuonna hivenen 1,5 prosenttiin. Viime vuonna pysähtynyt viennin kasvu elpyy, ja myös yksityisen kulutuksen kasvu tukee talouskasvua. Suomi on sopeutunut ammattirakenteiden murrokseen yleisesti ottaen hyvin, mutta etenkin perusasteen koulutuksen varassa olevien varttuneiden työntekijöiden työllistämiseen voi olla vaikea löytää työkaluja.

LISÄTIETOJA

Ennustepäällikkö Ilkka Kiema
(09) 2535 7304
ilkka.kiema@labour.fi
www.labour.fi

- » Epävarmuus hidastaa viennin ja talouden kasvua
- » Työllisyyden koheneminen lisää yksityistä kulutusta
- » Rakennusinvestoinnit hiipuvat
- » Työllisyystavoitteista käyty keskustelu kaipaisi analyttisempää otetta

Tilastokeskuksen maaliskuussa julkistamien ennakkotietojen mukaan talouskasvu olisi viime vuonna jäänyt yllättävän pieneksi. Ennakkotietoihin liittyy paljon epävarmuutta, ja niissä bkt-kasvuun nähden vähäinen kysyntäerien kasvu viittaa siihen, että jotkut kysyntäerät tarkentuisivat vielä huomattavasti ylöspäin. Jo nyt näyttää kuitenkin selvältä, että tavaraviennin kasvu jäi viime vuoden lopulla odotettua heikommaksi.

EPÄVARMUUS RAJOITTA TALOUSKASVUA

Talouden kovat indikaattorit, kuten vientitilaukset, antavat tällä hetkellä talouden näkymistä optimistisemmän kuvan kuin pehmeät indikaattorit kuten suhdannebarometrit. Esimerkiksi Elinkeinoelämän keskusliiton tiedustelujen mukaan yritysten vientitodotukset ovat laskeutuneet, vaikka mm. teknologiateollisuuden yritysten vientitilaukset on noussut finanssikriisiä edeltäneelle tasolle.

Kovien ja pehmeiden indikaattorien ero kertoo epävarmuuden kasvusta. Kaoottisen ja hallitsemattoman Brexitin mahdollisuus on kasvanut, kun Ison-Britannian EU-eron alkuperäinen aikaraja (maaliskuun loppu) on lähestynyt ja sittemmin ylittynyt. Myös Yhdysvaltain arvaamaton tulipolitiikka ja euroalueen uuden kriisiytymisen mahdollisuus varjostavat kansainvälisen talouden näkymiä.

Ennusteskennariossamme epävarmuus jatkuu ennustejaksolla edelleen, mutta pahimmat uhkakuvat jäävät toteutumatta. Arvioimme Suomen tärkeimpien vientimaiden keskimääräisen talouskasvun hidastuvan edelleen kuluvana vuonna, mutta piristyvän ensi vuonna hivenen. Tavara- ja palveluvienti kääntyvät ennusteessamme kuluvana vuonna maltilliseen kasvuun. Tarkastelemme erillistekstissä sivulla 15 perusskenaariotamme huonompia ja parempia vaihtoehtoja mallilaskelman avulla.

YKSITYINEN KULUTUS KASVAA, INVESTOINNIT SUPISTUVAT

Viime vuonna työllisyystilanteen koheneminen ja siitä aiheutunut kotitalouksien käytettävissä olevien tulojen voimakas kasvu lisäsivät yksityistä kulutusta. Kasvua kuitenkin rajoitti se, että vuosina 2016 ja 2017 negatiiviseksi kääntynyt säästämisaste muuttui jälleen positiiviseksi.

Vuonna 2018 korot pysyivät alhaisina edellisvuosien tavoin. Viimevuotiselle säästämisasteen kasvulle ei ole helppoa löytää yhtä selitystä, mutta alentunut kuluttajaluottamus lienee osin vaikuttanut lisääntyneeseen säästämiseen. Ennusteessamme korot eivät edelleenkään nouse eikä säästämisaste enää oleellisesti kasva, mikä saa yksityisen kulutuksen kasvamaan viime vuotta vauhdikkaammin.

Rakennusalan korkeasuhdanne on nyt taipunut, ja myönnetty rakennusluvut vähenivät viime vuonna huomattavasti. Ennusteessamme rakennusinvestointien kasvu hidastuu tänä vuonna ja supistuu ensi vuonna. Rakentamisen hiipuminen painaa myös yhteenlaskettujen investointien kasvun negatiiviseksi, vaikka esimerkiksi T&K-investointien kasvu pysyykin melko voimakkaana.

TYÖLLISYYSASTEESTA KÄYDYLTÄ KESKUSTELULTA TOIVOISI ANALYTTISEMPAA OTETTA

Sekä työllisyysaste että työllisten määrä nousivat viime vuonna voimakkaasti. Ennusteessamme nopein kasvu taittuu talouskasvun hidastuessa, mutta työllisyysaste nousee silti ensi vuonna 72,7 prosenttiin.

Useat tahot ovat vaatineet työllisyysasteen nostoa paljon nykyisen hallituksen tavoitteeksi asettamaa 72 prosenttia korkeammaksi, ja työ- ja elinkeinoministeriön virkamiespuheen-vuorossa esitettiin jopa, että 2030-luvulla pitäisi pyrkiä 78 prosenttiin työllisyysasteeseen. Aina ei ole kuitenkaan selvää, miksi työllisyysasteen nosto palvelisi sen vaatijoiden päämääriä.

Erillistekstissä (s. 18–19) esitelty tutkimus osoittaa, että supistuvien ammattiryhmien työntekijät ovat Suomes-

sa onnistuneet uudelleen sijoittumisessa pääosin hyvin. Toisaalta uudelleen sijoittumisessa epäonnistuneilla henkilöillä on usein pelkkä perusasteen koulutus ja kenties myös puutteelliset oppimisvalmiudet.

Heikosti koulutettujen henkilöiden uudelleen työllistäminen saattaisi edellyttää palkkatuen käyttöä tai johtaa palkan lisäksi sosiaalisia tulonsiirtoja saavien ”työssäkäyvien köyhien” ryhmän syntyyn. Kummassakaan tapauksessa korkeampi työllisyysaste ei ratkaisisi niitä julkisen talouden kestävyysongelmia, joita sen avulla pyritään ratkaisemaan. Korkeamman työllisyyden tavoittelemiseen voi kuitenkin olla fiskaalisten perusteiden ohella muitakin syitä, kuten syrjäytymisen ehkäiseminen. Työllisyysasteesta pitäisikin käydä analyttisempää keskustelua, jossa pohdittaisiin, mihin työllisyysasteen nostolla pyritään ja miksi.

TULEVALTA HALLITUKSELTA KAIVATAAN UUDISTUSTEN PAREMPAA VALMISTELUA

Suomen kaksi edellistä hallitusta ovat harjoittaneet myötäsyklistä, suhdannevaihteluja kiihdyttävää politiikkaa, jossa finanssipolitiikan kiristäminen ajoitettiin taantumaa, kun taas elvyttävämpään politiikkaan siirryttiin vasta vuonna 2017, noususuhdanteen jo käynnistyttyä. Nousukauden nyt hiipussa elvyttävästä politiikasta tulee aiempaa paremmin perusteltua. Ennusteskenaariossamme tuleva hallitus toteuttaa menolisäyksiä ja luopuu indeksien jäädytyksistä. Kasvavat verotulot parantavat ennustejaksolla valtiontalouden rahoitusasemaa, mutta ennakoitavissa olevien menolisäysten johdosta ylijäämään ei päästä.

Nykyinen hallitus ei onnistunut toteuttamaan suunnittelemaansa maakunta- ja sote-uudistusta. Uudistuksen valmistelu loi kunnille kannusteita haitalliseen osaoptimointiin: kunnat ulkoistivat palvelujaan ja käynnistivät mittavia rakennushankkeita turvatakseen oman kunnan ja alueen palvelut jatkossakin riippumatta kokonaisuudistuksella tavoitelluista mittakaavahyödyistä (s. 16–17). Seuraavan hallituksen olisi sote-uudistusta uudelleen

valmistellessaan syytä paneutua entistä huolellisemmin uudistukseen liittyviin kannustinongelmiin sekä esittää kattavat kustannus-hyöty -laskelmat uudistuksen perusteluina.

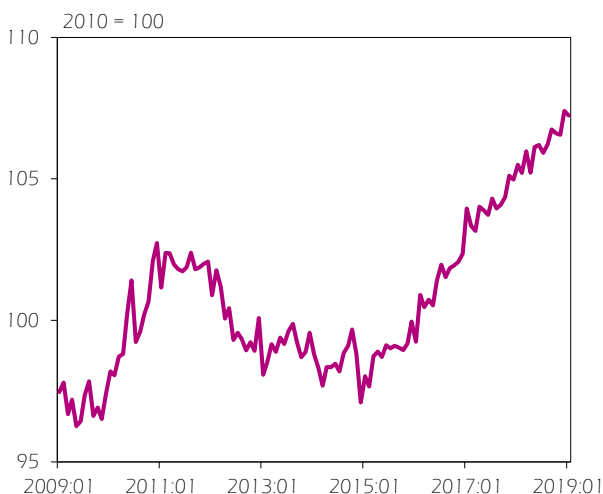
Sote-palveluiden uudistamisen ohella vaalien jälkeen valittavan uuden hallituksen tavoitteena lienee sosiaaliturvan uudistaminen. Työllistymistä ehkäisevien taloudellisten kannustinloukkujen ohella myös työllistymiseen liittyvät *byrokratia- ja informaatioloukut* kaipaavat purkamista. Vuodesta 2014 käytössä ollut työttömyysturvan 300 euron suuruinen suojaosa on jo nyt parantanut työttömien taloudellisia kannusteita ottaa vastaan tilapäistöitä, mutta vuoden alusta käyttöön otettua kansallista tulorekisteriä pitäisi pystyä hyödyntämään kannustinloukkujen poistamisessa. Lisäksi sosiaaliturvaa tulisi laajentaa kattamaan kaikki ansaintamuodot ja työuran nivelvaiheet. ■

KYSYNNÄN JA TARJONNAN TASE

	2018	2018	2019e	2020e
	Mrd. €	Määrän	muutos (%)	
Bruttokansantuote	233,6	2,3	1,4	1,5
Tuonti	92,3	4,2	1,8	1,9
Kokonaistarjonta	325,9	2,9	1,5	1,6
Vienti	91,0	1,5	3,0	2,5
Kulutus	177,9	1,4	1,8	1,7
yksityinen	124,8	1,4	2,1	2,0
julkinen	53,0	1,4	1,0	0,9
Investoinnit	52,6	3,2	1,6	-0,3
yksityiset	42,9	3,3	1,9	-0,7
julkiset	9,7	3,0	0,6	1,2
Kokonaiskysyntä	325,9	2,9	1,5	1,6

Lähde: Tilastokeskus, Palkansääjien tutkimuslaitos

TUOTANNON SUHDANNEKUVAAJA 2009:01-2019:01

SUOMEN TEHDASTEOLLISUUS 2012:01-2019:01

